

فونت «پارسی متن» - «Parsi Matn»

ساده، کارا، آشنا، زیبا

گونهٔ ۲.۱ آ - ۲۰ آذر ۱۴۰۲

Version 2.1a - December 11, 2023

چکیده

ساخت و توسعهٔ فونت رایگان، کاری است که انجام آن، با ترکیب «علاقه+بیکاری» شدنی است. مقداری از علاقهٔ من به سیستم TeX به این خاطر است که سیستمی مانند TeX آن قدر از فونت‌ها شناخت دارد و در استفاده از قدرت فونت‌ها ورزیده است که حتی شناخته‌شده‌ترین نرم‌افزارهای حروف‌چینی و صفحه‌آرایی، هنوز برخی از امکاناتی که TeX دهه‌ها پیش در استفاده از فونت‌ها به‌کار برده را به‌کار نمی‌برند.

آشنا، زیبا، ساده، کارا – نام‌هایی که می‌توان از آن‌ها برای توصیف این فونت استفاده کرد. این فونت تلاشی بوده تا نوشتارهای پارسی که با TeX و سیستم‌های برگرفته از آن حروف‌چینی می‌شوند، در کنار نمادها و فرمول‌های ریاضیاتی، ظاهری شایسته داشته‌باشند.

۱ نمونه‌های گوناگون

در این قسمت، متنی‌هایی با محتواهای گوناگون نوشته شده، که به کار بر کمک می‌کند تا یک دید کلی درباره فونت داشته باشد.

۱-۱ متن عادی

با نگاه دقیق‌تر به قلم و کیفیت خوانایی آن و اثر آن بر روی مخاطب، می‌توانیم ببینیم که تایپوگرافی و حروف چینی یک متن به رعایت اصول و ضوابط طراحی قلم بیشتر نیازمند است تا مسائل طراحی گرافیک. استفاده از قلم مناسب راحت خواننده شدن را به خواننده هدیه می‌کند و بی آن که خواننده حس کند که طراح در تنظیم حروف چینی هنرنمایی کرده است، محیط مناسبی برای خوانایی او ایجاد می‌شود. استفاده از قلم مناسب در یک متن به ضرورت نظر دارد و نه به هنر. ما از خواندن بسیاری از متن‌ها لذت می‌بریم، بی آن که شیفته شکل خاص طراحی قلم بشویم، یا حتی ظرایف طراحی آن در ذهن ما حک شود. اگرچه تنوع قلم در نرم‌افزارهای جدید فارسی رو به افزایش است اما لازم به توجه است که در هر یک از این نرم‌افزارها فقط چهار یا پنج قلم مناسب برای متن می‌توان یافت. قلم‌هایی که با فرم‌های تزیینی، دست خط و یا فرم‌های خاص و آزاد طراحی شده‌اند، هیچ‌یک برای کاربرد در یک متن مناسب نیستند. فرم خاص حروف قلم‌های ذکر شده علاوه بر آن که برای خواننده شدن متن را دشوار می‌کند، از وقار و تشخص صورت بیرونی متن می‌کاهد. بنابراین لازم است گزینش نوع قلم متن با توجه به محتوا با جدیت و دقت نظر بیشتری انجام گیرد.

۲-۱ متن همراه با نمادها و فرمول‌های ریاضی

مجموع اعضای E ، آن هم وقتی که $E = \{0, \pm 2, \pm 4, \dots\}$ برابر با صفر است. با دسته‌بندی، می‌توان به سادگی پاسخ را یافت. کافی است دسته‌بندی را به شکل $(0) + (-2 + 2) + (-4 + 4) + \dots$ داد که خاصیت قرینه‌بودن اعداد، بهتر به چشم می‌آید.

تعریف ۱.۱ (عدد خوب). عدد طبیعی k ، یک عدد خوب است، اگر معادله درجه دوم

$$kx^2 - (2k - 1)x + \ln(k - 0.1) = 0$$

در بازه $(-\pi, \pi^2)$ جواب داشته باشد.

در اینجا ممکن است پرسشی مطرح شود که آیا

$$\lim_{x \rightarrow \infty} f(2x - \alpha) = \cos^{-1}(0.102) = \prod_{i=1}^{5000} \frac{A_{\alpha} B_{\frac{1}{2}} - \alpha}{2.106 \times 10^{-23}}$$

در حالت کلی برای هر $\alpha \leq 0$ برقرار است؟

گزاره ۲.۱ (بخش پذیری بر ۳۵). عددی بر ۳۵ بخش پذیر است که بر ۷ و ۵ بخش پذیر باشد.

اثبات. چون ۷ و ۵ نسبت به یکدیگر اول هستند، پس اگر عددی بر آن‌ها بخش پذیر باشد، بر حاصل ضرب آن‌ها، یعنی ۳۵ نیز بخش پذیر است. □

درباره جمع توان دوم اعداد طبیعی، در گزاره زیر آمده است.

گزاره ۳.۱. عدد $n \in \mathbb{N}$ دلخواه است. تساوی زیر برای این n برقرار است

$$1^2 + 2^2 + 3^2 + \dots + n^2 = \sum_{k=1}^n k^2 = \frac{1}{6}(n)(n+1)(2n+1).$$

اثبات. اثبات با استقرای ریاضی. تمرین. □

۳-۱ ویژگی‌های پیشرفته

با فعال کردن هریک از گزینه‌های زیر، ویژگی‌های مربوط به آن نمایش داده می‌شوند.

گزینه pnum عددها از حالت «عرض یکسان»، به «عرض متغیر» تبدیل می‌شوند.

گزینه sefr عدد صفر پارسی، از توخالی به توپر تبدیل می‌شود.

گزینه shdw تمام حروف، اعداد، نمادها، لاتین، پارسی و عربی، به حالت «سایه‌دار» تبدیل می‌شوند.

۴-۱ حالت‌های فونت «پارسی متن»

۱-۴-۱ عادی (Regular)

پیش از آن‌که به تعریف حروف چینی بپردازیم، لازم است مقدمه‌ای درباره خوشنویسی (خطاطی) و تفاوت آن با حروف چینی ارائه شود. شباهت و یکی دانستن حروف چینی و خوشنویسی بر دریافت و آشنایی ما از نوشتن

با ماشین حروف چینی بی‌اثر نیست. خوشنویسی ظرف مدت کوتاهی پس از پیدایش خط، تولد یافته. خط دست‌نویس، مسیر غیرقابل پیش‌بینی و حسی را طی می‌کند تا به تکامل برسد. هنگام نوشتن با دست، خطاط از همه حالات نو و بدیع در گردش‌های قلم و نقطه‌گذاری‌ها، در ترکیب‌بندی نوشته استفاده می‌کند که شکل تکامل‌یافته آن در ترکیبات و سیاه‌مشق‌های خوشنویسی کاملاً مشهود است.

۲-۴-۱ پرننگ (Bold)

پیش از آن‌که به تعریف حروف چینی بپردازیم، لازم است مقدمه‌ای درباره خوشنویسی (خطاطی) و تفاوت آن با حروف چینی ارائه شود. شباهت و یکی دانستن حروف چینی و خوشنویسی بر دریافت و آشنایی ما از نوشتن با ماشین حروف چینی بی‌اثر نیست. خوشنویسی ظرف مدت کوتاهی پس از پیدایش خط، تولد یافته. خط دست‌نویس، مسیر غیرقابل پیش‌بینی و حسی را طی می‌کند تا به تکامل برسد. هنگام نوشتن با دست، خطاط از همه حالات نو و بدیع در گردش‌های قلم و نقطه‌گذاری‌ها، در ترکیب‌بندی نوشته استفاده می‌کند که شکل تکامل‌یافته آن در ترکیبات و سیاه‌مشق‌های خوشنویسی کاملاً مشهود است.

۳-۴-۱ خوابیده به راست (Italic)

پیش از آن‌که به تعریف حروف چینی بپردازیم، لازم است مقدمه‌ای درباره خوشنویسی (خطاطی) و تفاوت آن با حروف چینی ارائه شود. شباهت و یکی دانستن حروف چینی و خوشنویسی بر دریافت و آشنایی ما از نوشتن با ماشین حروف چینی بی‌اثر نیست. خوشنویسی ظرف مدت کوتاهی پس از پیدایش خط، تولد یافته. خط دست‌نویس، مسیر غیرقابل پیش‌بینی و حسی را طی می‌کند تا به تکامل برسد. هنگام نوشتن با دست، خطاط از همه حالات نو و بدیع در گردش‌های قلم و نقطه‌گذاری‌ها، در ترکیب‌بندی نوشته استفاده می‌کند که شکل تکامل‌یافته آن در ترکیبات و سیاه‌مشق‌های خوشنویسی کاملاً مشهود است.

۴-۴-۱ خوابیده به راست، پرننگ (Bold Italic)

پیش از آن‌که به تعریف حروف چینی بپردازیم، لازم است مقدمه‌ای درباره خوشنویسی (خطاطی) و تفاوت آن با حروف چینی ارائه شود. شباهت و یکی دانستن حروف چینی و خوشنویسی بر دریافت و آشنایی ما از نوشتن با ماشین حروف چینی بی‌اثر نیست. خوشنویسی ظرف مدت کوتاهی پس از پیدایش خط، تولد یافته. خط دست‌نویس، مسیر غیرقابل پیش‌بینی و حسی را طی می‌کند تا به تکامل برسد. هنگام نوشتن با دست، خطاط از همه حالات نو و بدیع در گردش‌های قلم و نقطه‌گذاری‌ها، در ترکیب‌بندی

نوشته استفاده می‌کند که شکل تکامل یافته آن در ترکیبات و سیاه‌مشق‌های خوشنویسی کاملاً مشهود است.